

This project is funded by
the Justice Programme
of the European Union
(2014-2020)

Partners

Associate
partners

CONSEJO GENERAL
DEL NOTARIADO

CONSIGLIO NOTARILE DI MILANO

Études de cas pratiques
franco-belges

Frans-Belgische
praktijkcasussen

The content of this presentation represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

Cas n°1

Philippe de nationalité française, et Hilde de nationalité belge, vivent en concubinage en France. Ils envisagent de se marier en août 2020. De façon à anticiper toute contestation dans le futur, ils souhaitent signer un contrat de mariage avant leur union.

Casus nr. 1

Philippe (Franse nationaliteit), en Hilde (Belgische nationaliteit), wonen samen in Frankrijk. Zij zijn van plan om in augustus 2020 te trouwen. Om te anticiperen op eventuele toekomstige geschillen willen ze huwelijkse voorwaarden afsluiten vóór hun huwelijk.

Cas n°1

La famille d'Hilde aimerait que les célébrations civile et religieuse soient célébrées à Bruges. Les futurs époux viennent vous consulter pour vous poser les questions suivantes :

1/ Signer un contrat en France alors que le mariage va être célébré en Belgique est-il possible ?

Casus nr. 1

De familie van Hilde wil graag dat het burgerlijk en kerkelijk huwelijk in Brugge plaatsvinden. Het toekomstige echtpaar wil van u graag antwoord op de volgende vragen:

1/ Is het mogelijk om huwelijkse voorwaarden in Frankrijk te ondertekenen terwijl het huwelijk in België wordt gesloten?

Cas n°1

2/ Quelles sont les complications qui peuvent découler de cette situation (traduction, reconnaissance du contrat français par la juridiction belge en cas de divorce, etc...)

3/ Est-il possible de désigner la loi française applicable ? A quelles matières s'appliquera cette loi ?

Casus nr. 1

2/ Wat zijn de complicaties die uit deze situatie kunnen voortkomen (vertaling, erkenning van de Franse voorwaarden door de Belgische rechtbank in geval van scheiding enz.)

3/ Is een rechtskeuze voor het Franse recht mogelijk? Op welke materies is dit recht van toepassing?

Cas n°1

4/ Est-il possible dans le contrat de désigner d'ores et déjà la juridiction française comme compétente pour traiter du divorce en cas de séparation ?

5/ Peut-on dans le contrat prévoir une prestation compensatoire et fixer la pension alimentaire en cas de divorce ?

Casus nr. 1

4/ Is het mogelijk om reeds in de huwelijkse voorwaarden de Franse rechtbanken aan te wijzen als bevoegd om een eventuele echtscheiding af te handelen?

5/ Kan men in de huwelijkse voorwaarden een compensatieregeling en alimentatie in geval van echtscheiding vastleggen?

Cas n°2

Léo, de nationalité belge, a épousé Marie de nationalité française, le 25 février 2019 à Lyon où ils vivent depuis. Ils ont établi un contrat de mariage, reçu par devant Me LATUILLE, notaire, préalablement à leur mariage.

Casus nr. 2

Léo (Belgische nationaliteit) is op 25 februari 2019 in Lyon gehuwd met Marie (Franse nationaliteit), en zij er wonen sindsdien. Voorafgaand aan hun huwelijk hebben ze huwelijkse voorwaarden laten opstellen door mr. LATUILLE, notaris,

Cas n°2

Dans ce contrat, ils ont désigné la loi française et choisi le régime de communauté universelle en y ajoutant une clause d'attribution intégrale au profit du conjoint survivant. Léo dispose d'un patrimoine important en Belgique.

Le 13 mars 2019, les époux ont acquis un bel appartement proche de l'Opéra de Lyon.

Casus nr. 2

In de huwelijkse voorwaarden werd het Franse recht aangeduid als toepasselijk recht, met keuze voor het stelsel van gemeenschap van goederen, en toevoeging van een bepaling van integrale toewijzing aan de langstlevende echtgenoot. Léo beschikt over een aanzienlijk vermogen in België.

Op 13 maart 2019 kocht het echtpaar een mooi appartement dichtbij de Opera van Lyon.

Cas n°2

Partis découvrir les vignobles alsaciens pour leur voyage de noces, ils sont victimes d'un accident de la circulation le 24 mars 2019. Léo est décédé sur le coup laissant Marie, inconsolable, ainsi que deux enfants qu'il avait eu d'une précédente union.

Casus nr. 2

Tijdens hun huwelijksreis door de wijngaarden van de Elzas werden ze op 24 maart 2019 slachtoffer van een verkeersongeval. Léo is op slag dood. Marie, en de twee kinderen van Léo uit een eerder huwelijk, blijven ontroostbaar achter.

Cas n°2

Très éprouvée, Marie vous charge de régler la succession de Léo mais vous prévient que les enfants de Léo sont très virulents à son égard et qu'elle craint des difficultés pour la liquidation du régime matrimonial.

Si ses craintes se confirment quelles seront les juridictions compétentes pour connaître de ce dossier ? La décision produira-t-elle ses effets sur l'intégralité du patrimoine de Léo ?

Casus nr. 2

Marie heeft het erg moeilijk en vraagt u de nalatenschap van Léo te regelen. Zij waarschuwt u dat de kinderen van Léo haar vijandig gezind zijn, en dus moeilijkheden verwacht bij de vereffening van de huwelijksgemeenschap.

Als haar vrees waarheid wordt, welke rechtbank is dan bevoegd om dit dossier te behandelen? Kan de beslissing gevolgen hebben voor het volledige vermogen van Léo?

Cas n°3

Romeo et Giulia, tous deux de nationalité italienne, se sont mariés en 1972 à Amiens, sans avoir fait précéder leur union d'un contrat de mariage.

Après y avoir vécu une dizaine d'années, ils se sont établis définitivement à Bruxelles. Ils ont quatre enfants avec lesquels ils ne s'entendent que moyennement.

Casus n.º3

Romeo en Giulia, beiden van Italiaanse nationaliteit, zijn in 1972 getrouwd in Amiens zonder huwelijkse voorwaarden.

Na een tiental jaar in Amiens gewoond te hebben vestigen ze zich uiteindelijk in Brussel. Ze hebben vier kinderen waarmee ze een gespannen relatie hebben.

Cas n°3

Ils souhaitent s'attribuer mutuellement toute la communauté pour le cas de décès et consultent à cette fin Maître Bellemontre, notaire à Bruxelles.

Que peut leur conseiller ce dernier ?

Casus n.º3

Ze wensen elkaar het gemeenschappelijk vermogen in geval van overlijden toe te kennen en consulteren Meester Bellemontre, notaris te Brussel.

Wat kan hij hen aanraden ?

Cas n°3

- Un diagnostic
  - En France
  - En Belgique
- Ce qui est possible en France ne l'est pas en Belgique
- Changer de loi applicable
- Mais comment ?
- Et avec quelles conséquences ?

Casus n.º3

- Een inschatting
  - In Frankrijk
  - In België
- Wat in Frankrijk mogelijk is dat niet in België
- Van toepasselijk recht veranderen
- Maar hoe ?
- En met welke gevolgen ?

Cas n°4

Couple franco-italien (Luigi et Séraphine) habite en Belgique.

Tous deux divorcés ayant des enfants d'une précédente union.

Luigi n'a aucun contact avec ses enfants depuis 20 ans.

Le couple veut se marier et contacte un notaire belge pour rédiger le contrat de mariage.

Casus nr. 4

Frans-Italiaans echtpaar (Luigi en Séraphine) wonen in België

Beiden zijn gescheiden met kinderen uit een vorige relatie

Luigi heeft al 20 jaar geen contact meer met zijn kinderen

Het koppel wilt huwen en neemt contact op met een Belgische notaris om een huwelijkscontract op te stellen

Cas n°4

Choix du régime légal belge. Le contrat prévoit qu'en cas de décès :

- De Luigi : toute la succession revient à Séraphine
- De Séraphine : Luigi ne recueillera que l'usufruit du logement familial et des meubles meublant

Casus nr. 4

Keuze voor het Belgisch wettelijk stelsel. Het contract voorziet dat in geval van overlijden :

- Van Luigi: het hele vermogen naar Séraphine gaat
- Van Séraphine: Luigi ontvangt enkel het vruchtgebruik van de gezinswoning en de inboedel

Cas n°4

Clause Valkeniers :

Assimilée en droit belge à un pacte sur succession future.

Respect d'un certain formalisme avant de signer le contrat.

= une disposition du Code Civil belge qui permet aux époux qui ont des enfants issus d'une relation antérieure avec une autre personne de conclure un accord permettant de limiter la part réservataire de l'autre. Cet accord peut se faire sans réciprocité.

Casus nr. 4

Valkeniers-clausule :

Gelijkgesteld in het Belgische recht met een erfovereenkomst over toekomstige nalatenschappen.

Eerbiediging van een bepaald formalisme vóór de ondertekening van het contract.

= een bepaling uit het Belgisch Burgerlijk Wetboek dat echtgenoten, die kinderen hebben uit een eerdere relatie met een andere persoon, toestaat een overeenkomst te sluiten om het voorbehouden erfdeel van de ander te beperken. Deze overeenkomst kan zonder wederkerigheid worden afgesloten.

Cas n°4

De nombreuses années plus tard :

- Installation dans le Sud de la France et achat d'un logement principal
- Séraphine décède suite à un accident de la route
- Les enfants de Séraphine reprochent la mort de leur mère à Luigi, et les relations se détériorent.

Casus nr. 4

Vele jaren later:

- Vestiging in Zuid-Frankrijk en aankoop van een gezinswoning
- Séraphine overlijdt ingevolge een verkeersongeluk.
- Séraphine's kinderen geven Luigi de schuld van de dood van hun moeder, en de relaties verslechteren.

Cas n°4

Questions :

1) Luigi conteste la validité du régime légal belge pour un couple franco-italien et invoque la nullité du contrat de mariage, espérant ainsi augmenter ses droits d'héritier.

- Quelle juridiction est compétente?
- Les époux, pouvaient-ils valablement opter pour un régime belge?
- Dans le cas improbable de nullité du contrat de mariage, quelle loi est applicable pour déterminer le régime?

Casus nr. 4

Luigi betwist de geldigheid van het Belgisch wettelijk stelsel voor een Frans-Italiaans echtpaar en beroept zich op de nietigheid van het huwelijkscontract, in de hoop zijn rechten als erfgenaam te vergroten.

- Welke rechtbank is bevoegd?
- Konden de echtgenoten geldig kiezen voor een Belgisch stelsel?
- In het onwaarschijnlijke geval van nietigheid van het huwelijkscontract, welk recht is dan van toepassing om het stelsel te bepalen?

Cas n°4

Questions :

2) Luigi conteste également la validité de la clause Valkeniers, se référant au droit italien qui ne connaît pas les pactes sur successions futures.

Quelle loi est applicable pour juger de la validité de cette clause?

Casus nr. 4

2) Luigi betwist ook de geldigheid van de Valkeniers-clausule, verwijzend naar het Italiaans recht, dat geen erfovereenkomsten over toekomstige nalatenschappen kent.

Welk recht is van toepassing om de geldigheid van deze clausule te beoordelen?